

SPECYFIKA KOMPUTEROWEGO
TŁUMACZENIA TEKSTÓW RELIGIJNYCH
NA PRZYKŁADZIE KORANU

JERZY ŁACINA

Z formalnego punktu widzenia tłumaczenie tekstu religijnego, jako część procesu tłumaczenia jest częścią ogólniejszej teorii komunikacji, w ramach której tłumacz pełni rolę zarówno nadawcy, jak i odbiorcy komunikatu. Wg teorii komunikacji opracowanej w 1948 przez C. E. Shannona, ogólny schemat procesu komunikacji wygląda tak: nadawca otrzymuje komunikat k ze źródła informacji ZI , następnie przekodowuje ten komunikat w ciąg sygnałów (bądź symboli) s i komunikat w postaci sygnałów (symboli) zostaje skierowany kanałem K w kierunku odbiorcy komunikatu O . W kanale informacyjnym jednak komunikat może ulec mniejszym lub większym zmianom z powodów zakłóceń i szumów Z . Odbiorca przekodowuje komunikat, przekształcając go znów do postaci pierwotnej k i w takiej ostatecznej już postaci komunikat dociera do miejsca przeznaczenia oznaczonego na schemacie literą D .

Modyfikując ten schemat do naszych potrzeb możemy przyjąć, że źródłem informacji będzie tekst religijny, miejscem przeznaczenia będzie czytelnik albo odbiorca tłumaczenia, natomiast miejsce tłumacza w systemie będzie obejmowało odcinek od nadawcy do odbiorcy włącznie, nie wykluczając kanału informacji i źródła zakłóceń. Wątpliwość jaka się nasuwa w tym miejscu jest taka, czy aby umieszczanie źródła zakłóceń wewnątrz systemu tłumaczenia a nie na zewnątrz niego jest uzasadnione. Przyjrzyjmy się zatem schematowi poniżej. Widzimy na nim trzy wizerunki – dwóch duchownych i jednego naukowca. Rysunki te perso-

nifikują trzy światy wartości i są od początku do końca umowne, więc nie należy odbierać ich zbyt dosłownie. Granice poszczególnych światów wartości określają trzy elipsy. Należy w tym miejscu również wspomnieć, że wyraz „świat” oznacza tu po prostu zakres występowania wartości dla jednej grupy. Tak więc widzimy, że wartości trzech światów się częściowo na siebie nakładają, a częściowo są rozłączne. Proporcje owych nałożeń nie mają tutaj większego znaczenia, ponieważ rysunek jest wyłącznie poglądowy i nie wyraża sam z siebie żadnych wyników statystycznych.

Chodzi tu przede wszystkim o zobrazowanie podobieństw i różnic wartości znanych i akceptowanych w ramach poszczególnych zakresów. Rysunek pokazuje, na to, że

1. są wartości wspólne dla trzech światów.
2. istnieją wartości wspólne dla dwóch światów.
3. istnieją wartości które są charakterystyczne tylko dla jednego świata.

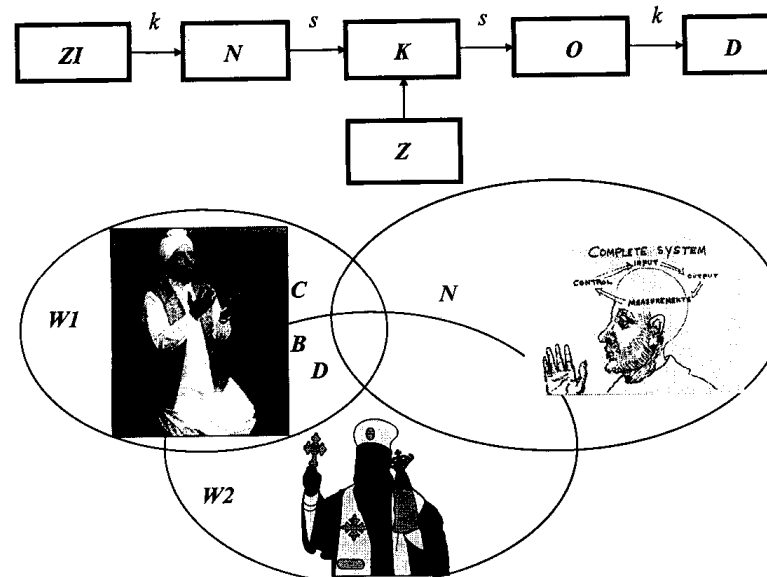
Tak więc np. tłumacząc Koran z pozycji *N*, tłumacz musi sobie zdawać sprawę z tego, że takie tłumaczenie może zostać nie zrozumiane i nie zaakceptowane w świecie *W1*, o ile nie będzie to podejście z pozycji *C* lub *B*.

Zakresy *C* i *B* mogą być zbiorami pustymi. W takim wypadku tłumacz musi zdać się tylko na tłumaczenie z zakresu *N*, ale jednocześnie musi sobie zdawać sprawę, że jego dzieło nie zostanie zaakceptowane w świecie *W1*, niezależnie od zgodności tłumaczenia z kryteriami prawdy obowiązującymi w świecie *N*.

Zadaniem tłumacza jest zatem odebrać komunikat zakodowany w jednym systemie ciągiem sygnałów *s*, następnie skonfrontować ze sobą intencje nadawcy i intencje odbiorcy, po czym przekształcić sygnały *s* w sygnały *s'* rozumiane w świecie wartości odbiorcy.

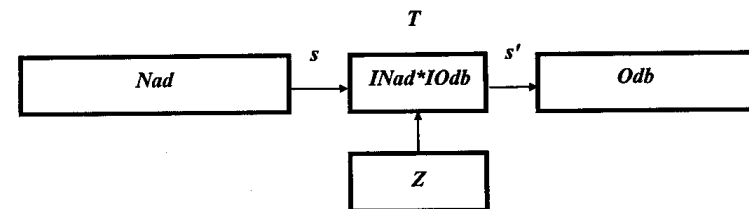
Teoria komunikacji Shannona jest teorią matematyczną, i jednostronną, ponieważ w jednym momencie tylko jedna strona może być nadawcą lub odbiorcą. W rzeczywistości międzyludzkiej każdy proces komunikacji nie może odbywać się jednak bez dodatkowego procesu nawiązywania wzajemnego porozumienia.

Rysunek 1. Schemat systemu komunikacji językowej wg C. E. Shannona

W procesie translacji należy zatem brać pod uwagę oczekiwania nadawcy i odbiorcy. Obrazuje to poniższy schemat, gdzie tłumacz *T* pełni niejako rolę kanału informacyjnego, do którego dociera komunikat w postaci symboli lub sygnałów *s* i po konfrontacji intencji autora lub nadawcy *INad* z intencjami czytelnika lub odbiorcy *IOdb* komunikat w postaci symboli lub sygnałów *s'* jest kierowany do odbiorcy. Na tłumacza działają również zakłócenia *Z* w postaci tych elementów zbiorów *W1* i *W2*, które nie są zgodne ani z *INad* ani z *IOdb*.

Rysunek 2. Ogólny schemat procesu translacji

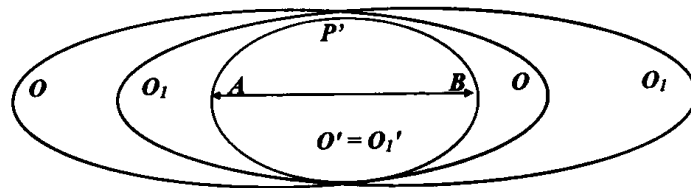

W odróżnieniu od procesu komunikacji, proces porozumienia odbywa się nie tylko od nadawcy do odbiorcy, lecz i od odbiorcy do nadawcy.

Dlatego właśnie w tym procesie nadawca i odbiorca tracą swój sens i należy raczej mówić o podmiotach procesu porozumienia. Na schemacie na stronie drugiej te podmioty zostały oznaczone dużymi literami *A* i *B*.

Intencje obydwu podmiotów prowadzące do porozumienia (*consensusu*) z kolei można graficznie przedstawić tak:

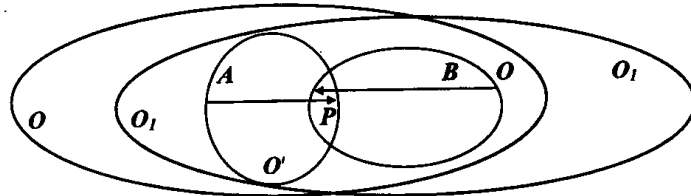
Rysunek 3 a. Porozumienie prymarne zupełne: $(O_1' \cap O') = O_1'$

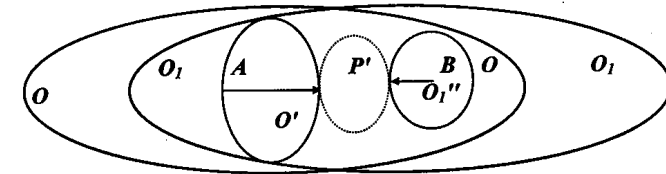
Objaśnienia do rysunków:

- A, B – podmioty procesu translacji
- O – świat wartości znany podmiotowi A
- O₁ – świat wartości znany podmiotowi B
- O' – świat wartości uznawany przez podmiot A
- O₁' – świat wartości uznawany przez podmiot B
- P' – porozumienie prymarne
- P – porozumienie sekundarne
- – mała wola porozumienia
- – duża wola porozumienia

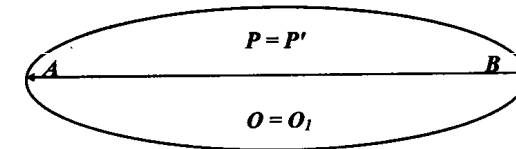
Rysunek 3 b. Porozumienie prymarne częściowe

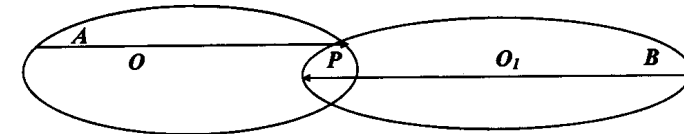
Rysunek 3 c. Brak porozumienia prymarnego

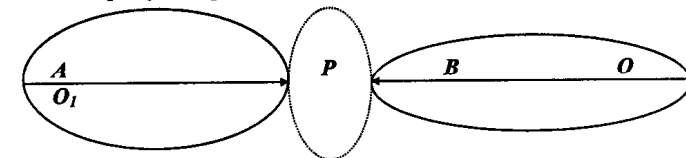
Rysunek 4 a. Porozumienie zupełne prymarne i sekundarne

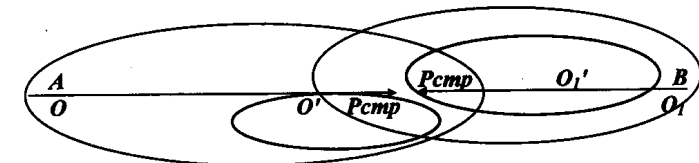
Rysunek 4 b. Porozumienie sekundarne częściowe

Rysunek 4 c. Zupełny brak porozumienia sekundarnego

Rysunek 5. Porozumienie kompromisowe (*Pcmp*)

Każde tłumaczenie w pewien sposób odbija się echem u obydwu podmiotów A i B. Tłumacz znajduje się niejako między młotem a kowadłem. Czasami może się zdarzyć, że młota nie będzie, ale zostanie kowadło. Tak jest np. w przypadku tekstów religijnych, których użytkownicy już dawno wymarli. Weźmy np.

B: *e-nu-ma e-lish la na-bu-ú shá-ma-mu*

e-nu-ma – ‘kiedy’; *e-lish* – ‘góra’ (adv); *la* – ‘nie’; *na-bu-ú* – ‘nazwany jest’; *shá-ma-mu* – ‘niebo’.

Takie tłumaczenie winno uwzględniać wartości uznawane przez odbiorców tłumaczenia i nie ma już chyba możliwości skonfrontowania tych wartości z wartościami innymi zbioru *WI* niż zawartymi w podzbiorze *B*.

Jeżeli spojrzymy jak tłumaczenie tekstu religijnego przebiegało w innej kulturze semickiej, tzn. hebrajskiej, zauważymy pewne analogie do dzisiejszych problemów z tłumaczeniem tekstu Koranu.

Weźmy np. pierwszy werset Księgi Rodzaju:

H. בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ
ב – ‘w / na’; ראשית – ‘początku’; ברא – ‘stworzył’; אלהים – ‘Bóg’; את – (bier.); ה – (okr.); שמים – ‘niebo’; ו – ‘i’; את – (bier.); ה – (okr.); ארץ – ‘ziemię’.

W Septuagincie znajdziemy następujące tłumaczenie tego wersetu: εν αρχη εποτησεν ο θεος τον ουρανον και την γην, ale po reformie Akiby zapanowała tendencja do literalnego tłumaczenia tekstu hebrajskiego na grecki i uczeń Akiby – Aquila w trosce o dosłowność tekstu poszedł nawet tak daleko, że hebrajską partykułę akuzatywu את tłumaczy konsekwentnie na greckie συν. Otrzymujemy zatem bardzo dziwne tłumaczenie συν τον ουρανον και συν την γην, którego żaden Grek nie jest w stanie pojąć wg reguł swojego języka, ale nie przeszkadzało to Hebrajczykom wysoko oceniać wartość takiego właśnie tłumaczenia.

Z podobnym problemem spotykamy się i w przypadku tłumaczenia Koranu. Wielu muzułmanów oczekuje tłumaczenia literalnego, nie pomijającego żadnego wyrazu tekstu oryginalnego. Gdyby tłumaczenie miało tak właśnie wyglądać, to trzeba powiedzieć, że komputer nadawałby się doskonale do roli tłumacza. Weźmy np. automatyczne, literalne tłumaczenie pierwszego wersetu pierwszej sury koranicznej:

A. م الله الرحمن الرحيم .

بسم – ‘w imieniu’; الله – ‘Boga’; الرحمن – ‘miłościwego’; الرحيم – ‘miłosiernego’.

Widzimy, że tłumaczenie literalne jest nawet sensowne. Jest to jednak już efekt końcowy. Podczas analizy napotykamy na wiele trudności, np. tłumaczenie przyimka و na polski przyimek w już wprowadza pierwszą trudność – jaki przypadek gramatyczny ma wystąpić po w. Czy ma to być biernik czy miejscownik, czyli: *w imię*, czy *w imieniu*? Problem nie jest błahy, ponieważ na gruncie języka polskiego pojawia się niewidoczny w arabskim niuans znaczeniowy, albowiem *w imię* to niezupełnie to samo, co *w imieniu*. Jeszcze raz się potwierdza, że literalne tłumaczenie nie stanowi gwarancji dokładności znaczeniowej tłumaczenia. Wg stanu na dzień dzisiejszy komputer nie zastąpi dobrego tłumacza, może mu jednak być bardzo pomocny w rozpoznawaniu niuansów takich jak powyższy. Tłumaczenia komputerowe stają się jednak coraz bardziej sensowne i w przyszłości, komputer stanie się realnym zagrożeniem dla tłumacza. W przypadku tłumaczenia tekstu religijnego, komputer-tłumacz może być odbierany pozytywnie i negatywnie z tego samego powodu – nie jest zaangażowany ideowo.

Przypatrzmy się na zakończenie wybranym przykładom komputerowego tłumaczenia tekstu religijnego drugiej sury Koranu na język polski. Jest to tłumaczenie wg algorytmu, który sam opracowałem przygotowując się do habilitacji.

Krok 1 / 1: analiza słowoformy: *b'sm'*
Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b'* <w/z> + Det: 0 + ST: *sm*: + SuffPlur: 0 + LV: *'* + Tnw: 0 + <imię> SPm: 0 {SZL= 103}

Krok 2 / 2: analiza słowoformy: *ll'ah'*
Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *l'ah*: + SuffPlur: 0 + LV: *'* + Tnw: 0 + <Boga> SPm: 0 {SZL= 103}

Krok 3 / 3: analiza słowoformy: *lrr'hm'n'*
Proc: 3N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *r'hm'n'*: + SuffPlur: 0 + LV: *'* + Tnw: 0 + <miłosiernego> SPm: 0 {SZL= 103}

Krok 4 / 4: analiza słowoformy: *lrr'hy'm'*
Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *r'hy'm'*: + SuffPlur: 0 + LV: *'* + Tnw: 0 + <miłościwego> SPm: 0 {SZL= 103}

Ajaj: 1
Krok 5 / 5: analiza słowoformy: *lm*
Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *lm*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <(?)> SPm: 0 {SZL= 101}

Ajaj: 2
Krok 1 / 6: analiza słowoformy: *d'ill'k'*
Proc: 4N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *d'ill'k'*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ten> SPm: 0 {SZL= 101}

Krok 2 / 7: analiza słowoformy: *lkt'ab'*
Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *k't'ab'*: + SuffPlur: 0 + LV: *'* + Tnw: 0 + <księga> SPm: 0 {SZL= 103}

Krok 3 / 8: analiza słowoformy: *l'aj*
Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l'aj*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPm: 0 {SZL= 101}

Krok 4 / 9: analiza słowoformy: *r'ayb'*
Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *r'ayb'*: + SuffPlur: 0 + LV: *'* + Tnw: 0 + <ma (NegAbs) wątpliwości> SPm: 0 {SZL= 102}

Krok 5 / 10: analiza słowoformy: *f'iyh'*
Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *f'iyh'*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPm: *h'* <nim> {SZL= 102}

Krok 6 / 11: analiza słowoformy: *h'd'y*
Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h'd'y*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *'y* + <drodze> SPm: 0 {SZL= 102}

Krok 7 / 12: analiza słowoformy: *l'lm'ut#q'yn#*

Proc: 5N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l'/> <dla> + ST: *m'ut#q*; + SuffPlur: *'yn#* + LV: 0 + Tnw: 0 + <przezomych> SPrn: 0 {SZL= 102}

Ajat: 3

Krok 1 / 13: analiza słowoformy: *l'ld'yn#*

Proc: 3N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l'/> + ST: *l'ld'yn#*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <których> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 2 / 14: analiza słowoformy: *y#m'n#wn#*

Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *'m'n*, R: *'mn* <wierzą> + Suffii: *wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}

Krok 3 / 15: analiza słowoformy: *b'l'g#yb'*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b'* <w/z> + Det: <l'/> + ST: *g#yb'*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <Drugi Świat> SPrn: 0 {SZL= 104}

Krok 4 / 16: analiza słowoformy: *w#y#q'ym#wn#*

Proc: 7VI: Spv: *w#* <i> + Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *q#w'm*, R: *qwm* <wznoszą> + Suffii: *wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 105}

Krok 5 / 17: analiza słowoformy: *l'ss#l#w#*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l'/> + ST: *g#l#w#*; + SuffPlur: 0 + LV: *#* + Tnw: 0 + <modlitwy> SPrn: 0 {SZL= 103}

Krok 6 / 18: analiza słowoformy: *w#m'mm#l'*

Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m'in*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <od/z> SPrn: 0 {SZL= 102}

Proc: 8N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m#l'*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <czego> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 7 / 19: analiza słowoformy: *r#z#q#h#m*

Proc: 5VP: V: *r#z#q* <obdarowaliśmy>, R: *rzq*, FSuff: *n#l'* +, Lb: Plur, Os: 1, Rdz: Masc + SPrn: *h#m* + <ich>, Wzr: I, Str: A {SZL= 103}

Krok 8 / 20: analiza słowoformy: *y#n'f'qu#wn#*

Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *n'f'q*, R: *n'f'q* <wydają> + Suffii: *wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}

Ajat: 4

Krok 1 / 21: analiza słowoformy: *w#l'ld'yn#*

Proc: 3N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: <l'/> + ST: *l'ld'yn#*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <których> SPrn: 0 {SZL= 103}

Krok 2 / 22: analiza słowoformy: *y#m'n#wn#*

Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *'m'n*, R: *'mn* <wierzą> + Suffii: *wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}

Krok 3 / 23: analiza słowoformy: *b'l'm#l'*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b'l'* <w/z> + Det: 0 + ST: *m#l'*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 4 / 24: analiza słowoformy: *'#nz'l#*

Proc: 3VP: V: *'#nz'l* <zesłany był>, R: *nzl*, FSuff: *#* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: IV, Str: P {SZL= 102}

Krok 5 / 25: analiza słowoformy: *'#lyk#*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'#ly*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <do> SPrn: *k#* <ciebie> {SZL= 102}

Krok 6 / 26: analiza słowoformy: *w#m#l'*

Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m#l'*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <czego> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 7 / 27: analiza słowoformy: *'#nz'l#*

Proc: 3VP: V: *'#nz'l* <zesłany był>, R: *nzl*, FSuff: *#* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: IV, Str: P {SZL= 102}

Krok 8 / 28: analiza słowoformy: *m'in*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m'in*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <od/z> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 9 / 29: analiza słowoformy: *q#b'l'k#*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *q#b'l*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <przed> SPrn: *k#* <tobą> {SZL= 103}

Krok 10 / 30: analiza słowoformy: *b'l'lh'ir#*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b'l'* <w/z> + Det: <l'/> + ST: *'#lh'ir#*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <Dzień Ostatni> SPrn: 0 {SZL= 104}

Krok 11 / 31: analiza słowoformy: *h#m*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h#m*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <oni> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 12 / 32: analiza słowoformy: *y#wq'in#w#*

Proc: 5VI: Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *yq'in*, R: *yqn* <przekonują się> + Suffii: *wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}

Ajat: 5

Krok 1 / 33: analiza słowoformy: *'#wl#l'k#*

Proc: 4N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'#wl#l'k#*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ci> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 2 / 34: analiza słowoformy: *'#ly*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'#ly*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <na> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 3 / 35: analiza słowoformy: *h#d#y*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h#d#y*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *#y* + <drodze> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 4 / 36: analiza słowoformy: *m'in*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m'in*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <od/z> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 5 / 37: analiza słowoformy: *r#hb'h'm*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *r#hb*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <Pana> SPrn: *h#m* <ich> {SZL= 103}

Krok 6 / 38: analiza słowoformy: *w#wl#l'k#*

Proc: 4N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'#wl#l'k#*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <tych> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 7 / 39: analiza słowoformy: *h#m*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h#m*; + SuffPlur: 0 + LV: *#* + Tnw: 0 + <oni> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 8 / 40: analiza słowoformy: *l'm#l'ih#w#*

Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l'/> + ST: *m#l'ih*; + SuffPlur: *wn#* + LV: 0 + Tnw: 0 + <zyskujący> SPrn: 0 {SZL= 103}

Ajat: 6

Krok 1 / 41: analiza słowoformy: *'#nn#*

Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'#nn#*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <tak> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 2 / 42: analiza słowoformy: *l'ld'yn#*

Proc: 3N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l'/> + ST: *l'ld'yn#*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <którzy> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 3 / 43: analiza słowoformy: *k#f#r#w*

Proc: 3VP: V: *k#f#r* <nie uwierzyli>, R: *kfr*, FSuff: *#w* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}

Krok 4 / 44: analiza słowoformy: *s#w#l'k#*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *s#w#l'k#*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *#* + <równość> SPrn: 0 {SZL= 102}

Krok 5 / 45: analiza słowoformy: *'#lyh'im*

Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'#ly*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <na> SPrn: *h#m* <nich> {SZL= 102}

Krok 6 / 46: analiza słowoformy: *'#nd#r#h#w#*

Proc: 13VP: V: *'#nd#r* <ostrzegłeś>, R: *ndr*, FSuff: *l#* +, Lb: Sg, Os: 2, Rdz: Masc + SPrn: *h#w#* + <ich>, Wzr: IV, Str: A {SZL= 103}

Krok 7 / 47: analiza słowoformy: *'#m*

Proc: 3N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'#m*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <czy> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 8 / 48: analiza słowoformy: *l#m*

Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l#m*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPrn: 0 {SZL= 101}

Krok 9 / 49: analiza słowoformy: *l#nd'ih#w#*

Proc: 4VI: Prfi: *l* + cf: *u* + ST: *nd'ir*, R: *ndr* <ostrzegłeś>, IMPERF JUSS, Lb: Sg, Os:2, Rdz: Masc + SPrn: *h#w#*, Wzr: IV, Str: A {SZL= 103}

- Krok 10 / 50: analiza słowoformy: *l#j*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l#j* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 11 / 51: analiza słowoformy: *y#m'nu#wn#*
 Proc: 4VI: Prfi: y + cf: # + ST: *'m'n*, R: *'mn* <wierzą> + Suffii: *u#wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}
- Ajat: 7
 Krok 1 / 52: analiza słowoformy: *h#t#m#*
 Proc: 3VP: V: *h#t#m* <pieczęć przyłożył>, R: *h#tm*, FSuff: # +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 2 / 53: analiza słowoformy: *l#h#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *l#h* + SuffPlur: 0 + LV: # + Tnw: 0 + <Bóg> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 3 / 54: analiza słowoformy: *'a#j#y*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'a#j#y* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <na> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 4 / 55: analiza słowoformy: *q#l#u#wb#h'im*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *q#l#u#wb* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <serc> SPm: *h#u#m* <ich> {SZL= 103}
- Krok 5 / 56: analiza słowoformy: *w#'#a#j#y*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'a#j#y* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <na> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 6 / 57: analiza słowoformy: *s#m#i#h'im*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *s#m#i* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <sluchu> SPm: *h#u#m* <ich> {SZL= 103}
- Krok 7 / 58: analiza słowoformy: *w#'#a#j#y*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'a#j#y* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <na> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 8 / 59: analiza słowoformy: *'a#b#s#j#r#h'im*
 Proc: 7N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'a#b#s#j#r* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <wzroku> SPm: *h#u#m* <ich> {SZL= 103}
- Krok 9 / 60: analiza słowoformy: *g'i#s#j#w#k#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *g'i#s#j#w#k* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: # + <zasłona> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 10 / 61: analiza słowoformy: *w#'#a#h#u#m*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: *l#* <dia> + Det: 0 + ST: *h#u#m* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ich> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 11 / 62: analiza słowoformy: *'a#d#j#b#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'a#d#j#b* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: # + <karą> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 12 / 63: analiza słowoformy: *'a#z#j#y#m#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'a#z#j#y#m* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: # + <potężny> SPm: 0 {SZL= 102}
- Ajat: 8
 Krok 1 / 64: analiza słowoformy: *w#m'in#*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m'in* + SuffPlur: 0 + LV: # + Tnw: 0 + <od/> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 2 / 65: analiza słowoformy: *l#n#s#j#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *n#s#j* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <ludzi> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 3 / 66: analiza słowoformy: *m#n#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m#n* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <kogo> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 4 / 67: analiza słowoformy: *y#q#w#l#*
 Proc: 3VI: Prfi: y + cf: # + ST: *q#w#l*, R: *q#wl* <mówi> + Suffii: #, IMPERF INDIC, Lb: Sg, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
- Krok 5 / 68: analiza słowoformy: *'a#j#m#n#n#j*
 Proc: 8VP: V: *'a#j#m#n#n* <uwierzyliśmy>, R: *'mn*, FSuff: *n#j* +, Lb: Plur, Os: 1, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
- Krok 6 / 69: analiza słowoformy: *b'j#l#h#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b'j* <w/> + Det: <I> + ST: *l#h* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <Boga> SPm: 0 {SZL= 104}

- Krok 7 / 70: analiza słowoformy: *w#b'j#y#w#m'*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: *b'j* <w/> + Det: <I> + ST: *y#w#m* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <dzień> SPm: 0 {SZL= 105}
- Krok 8 / 71: analiza słowoformy: *l'j#h'j#r'i*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *'j#h'j#r* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <ostatni> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 9 / 72: analiza słowoformy: *w#m#j#*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m#j* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 10 / 73: analiza słowoformy: *h#u#m*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h#u#m* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <oni> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 11 / 74: analiza słowoformy: *b'i#m#u#m'in#i#y#n#*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: *b'i* <w/> + Det: 0 + ST: *m#u#m'in* + SuffPlur: *i#y#n#* + LV: 0 + Tnw: 0 + <wierzących> SPm: 0 {SZL= 103}
- Ajat: 9
 Krok 1 / 75: analiza słowoformy: *y#h#u#j#d'i#u#wn#*
 Proc: 4VI: Prfi: y + cf: # + ST: *h#u#j#d'i#u*, R: *h#d'c* <oszukiwać próbują> + Suffii: *u#wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: III, Str: A {SZL= 104}
- Krok 2 / 76: analiza słowoformy: *l#h#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *l#h* + SuffPlur: 0 + LV: # + Tnw: 0 + <Boga> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 3 / 77: analiza słowoformy: *w#l#j#d'i#y#n#*
 Proc: 3N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *l#j#d'i#y#n#* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <których> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 4 / 78: analiza słowoformy: *'a#j#m#n#u#w#l*
 Proc: 5VP: V: *'a#j#m#n* <uwierzyli>, R: *'mn*, FSuff: *u#w#l* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
- Krok 5 / 79: analiza słowoformy: *w#m#j#*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m#j* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 6 / 80: analiza słowoformy: *y#h#d#s#u#wn#*
 Proc: 4VI: Prfi: y + cf: # + ST: *h#d#s#u*, R: *h#d'c* <oszukują> + Suffii: *u#wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
- Krok 7 / 81: analiza słowoformy: *'j#l#l#j#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'j#l#l#j* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <jeśli nie> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 8 / 82: analiza słowoformy: *'a#n#f#s#h#u#m*
 Proc: 7N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *'a#n#f#s#h#u#m* + SuffPlur: 0 + LV: # + Tnw: 0 + <duście> SPm: *h#u#m* <ich> {SZL= 103}
- Krok 9 / 83: analiza słowoformy: *w#m#j#*
 Proc: 1N: Conj: *w#* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m#j* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <czego> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 10 / 84: analiza słowoformy: *y#s#t#u#r#u#wn#*
 Proc: 4VI: Prfi: y + cf: # + ST: *s#t#u#r*, R: *s#t'r* <czują> + Suffii: *u#wn#*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os:3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
- Ajat: 10
 Krok 1 / 85: analiza słowoformy: *f'i#y*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *f'i#y* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 2 / 86: analiza słowoformy: *q#l#u#wb#h'im*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *q#l#u#wb* + SuffPlur: 0 + LV: i + Tnw: 0 + <serc> SPm: *h#u#m* <ich> {SZL= 103}
- Krok 3 / 87: analiza słowoformy: *m#r#s#d#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m#r#s#d* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: # + <choroba> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 4 / 88: analiza słowoformy: *f#z#j#d#h#u#m#*
 Proc: 10VP: Conj: *f#* *wszak* + V: *z#y#d* <zwiększył>, R: *z#yd*, FSuff: # +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: *h#u#m* +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 5 / 89: analiza słowoformy: *l#h#*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <I> + ST: *l#h* + SuffPlur: 0 + LV: # + Tnw: 0 + <Bóg> SPm: 0 {SZL= 103}

- Krok 6 / 90: analiza słowoformy: *mara*^{dz}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *mara*^{dz} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <choroba> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 7 / 91: analiza słowoformy: *wal*^h^{um}
 Proc: 1N: Conj: *w* <i> + Praep: *l* <da> + Det: 0 + ST: *h*^{um} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ich> SPrn: 0 {SZL= 103}
 Krok 8 / 92: analiza słowoformy: *ada*^{fb}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ada*^{fb} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <kara> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 9 / 93: analiza słowoformy: *al*^{ym}
 Proc: 9N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *al*^{ym} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <bolesny> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 10 / 94: analiza słowoformy: *bi*^m
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *bi* <wiz> + Det: 0 + ST: *m*^{bi} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 11 / 95: analiza słowoformy: *ka*^h^{uw}
 Proc: 3VP: V: *k*^{uw}ⁿ <byli>, R: *kwn*, FSuff: *uw* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
 Krok 12 / 96: analiza słowoformy: *y*^{kd}^b^{wn}
 Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *kd*^b, R: *kdb* <kłamią> + Suffii: *wn*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
Ajat: 11
 Krok 1 / 97: analiza słowoformy: *w*^{id}
 Proc: 1N: Conj: *w* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *id + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <jesli> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 2 / 98: analiza słowoformy: *q*^y
 Proc: 4VP: V: *qw* <powiedziany byl>, R: *qw*, FSuff: *q* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: I, Str: P {SZL= 102}
 Krok 3 / 99: analiza słowoformy: *h*^{um}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *h* <da> + Det: 0 + ST: *h*^{um} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ich> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 4 / 100: analiza słowoformy: *l*^a
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l*^a + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPrn: 0 {SZL= 101}
 Krok 5 / 101: analiza słowoformy: *u*^{fs}^d^w
 Proc: 4VI: Prfi: *u* + cf: *u* + ST: *fs*^d, R: *fsd* <psujcie> + Suffii: *w*, IMPERF PROHIBIT, Lb: Plur, Os: 2, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}
 Krok 6 / 102: analiza słowoformy: *f*^y
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *f*^y + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPrn: 0 {SZL= 101}
 Krok 7 / 103: analiza słowoformy: *l*^{ard}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *ard* + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ziemi> SPrn: 0 {SZL= 103}
 Krok 8 / 104: analiza słowoformy: *q*^l^w
 Proc: 2VP: V: *qw* <powiedzieni>, R: *qw*, FSuff: *w* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
 Krok 9 / 105: analiza słowoformy: *nn*^m
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *nn*^m + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <przeciez> SPrn: 0 {SZL= 101}
 Krok 10 / 106: analiza słowoformy: *n*^{hn}
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *n*^{hn} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <my> SPrn: 0 {SZL= 101}
 Krok 11 / 107: analiza słowoformy: *m*^{sl}^h^{wn}
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m*^{sl}^h + SuffPlur: *wn* + LV: 0 + Tnw: 0 + <reformatory> SPrn: 0 {SZL= 102}
Ajat: 12
 Krok 1 / 108: analiza słowoformy: *l*^a
 Proc: 6N: Conj: *l* <czy> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l*^a + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 2 / 109: analiza słowoformy: *inn*^h^{um}
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *inn*^h + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <tak> SPrn: *h*^{um} <oni> {SZL= 102}
 Krok 3 / 110: analiza słowoformy: *h*^{um}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h*^{um} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <oni> SPrn: 0 {SZL= 102}*

- Krok 4 / 111: analiza słowoformy: *l*^m^{fs}^d^w
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*^m^{fs}^d + SuffPlur: *w* + LV: 0 + Tnw: 0 + <psujący> SPrn: 0 {SZL= 103}
 Krok 5 / 112: analiza słowoformy: *w*^l^{jk}ⁱⁿⁿ
 Proc: 4N: Conj: *w* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l*^{jk}ⁱⁿⁿ + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ale> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 6 / 113: analiza słowoformy: *l*^a
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l*^a + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPrn: 0 {SZL= 101}
 Krok 7 / 114: analiza słowoformy: *y*^{sc}^{ur}
 Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *sc* + ST: *sc*^{ur}, R: *sc* <czują> + Suffii: *w*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
Ajat: 13
 Krok 1 / 115: analiza słowoformy: *w*^{id}
 Proc: 1N: Conj: *w* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *id + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <jesli> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 2 / 116: analiza słowoformy: *q*^y
 Proc: 4VP: V: *qw* <powiedziany byl>, R: *qw*, FSuff: *q* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: I, Str: P {SZL= 102}
 Krok 3 / 117: analiza słowoformy: *h*^{um}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *h* <da> + Det: 0 + ST: *h*^{um} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ich> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 4 / 118: analiza słowoformy: *m*ⁱⁿ
 Proc: 5VI: Prfi: *m* + cf: *m* + ST: *m*ⁱⁿ, R: *mn* <uwierzcie> + Suffii: *w*, IMPERF IMPERAT, Lb: Plur, Os: 2, Rdz: Cg +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}
 Krok 5 / 119: analiza słowoformy: *k*^m
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *k* <jak> + Det: 0 + ST: *m*^k + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 6 / 120: analiza słowoformy: *m*ⁱⁿ
 Proc: 8VP: V: *m*ⁱⁿ <uwierzyl>, R: *mn*, FSuff: *m* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
 Krok 7 / 121: analiza słowoformy: *l*ⁿⁿ^{js}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*ⁿⁿ^{js} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <udzie> SPrn: 0 {SZL= 103}
 Krok 8 / 122: analiza słowoformy: *q*^l^w
 Proc: 2VP: V: *qw* <powiedzieni>, R: *qw*, FSuff: *w* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
 Krok 9 / 123: analiza słowoformy: *n*ⁿⁿ^m
 Proc: 7VI: Prfi: *n* + cf: *n* + ST: *n*ⁿⁿ, R: *mn* <wierzmy> + Suffii: *w*, IMPERF INDIC, Lb: Sg, Os: 1, Rdz: Cg +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}
 Krok 10 / 124: analiza słowoformy: *k*^m
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *k* <jak> + Det: 0 + ST: *m*^k + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 11 / 125: analiza słowoformy: *m*ⁱⁿ
 Proc: 8VP: V: *m*ⁱⁿ <uwierzyl>, R: *mn*, FSuff: *m* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPrn: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
 Krok 12 / 126: analiza słowoformy: *l*^{ss}^f^h^u
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*^{ss}^f^h^u + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <glupcy> SPrn: 0 {SZL= 103}
 Krok 13 / 127: analiza słowoformy: *l*^a
 Proc: 6N: Conj: *l* <czy> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l*^a + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 14 / 128: analiza słowoformy: *inn*^h^{um}
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *inn*^h + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <tak> SPrn: *h*^{um} <oni> {SZL= 102}
 Krok 15 / 129: analiza słowoformy: *h*^{um}
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h*^{um} + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <oni> SPrn: 0 {SZL= 102}
 Krok 16 / 130: analiza słowoformy: *l*^{ss}^f^h^u
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*^{ss}^f^h^u + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <glupcy> SPrn: 0 {SZL= 103}*

- Krok 17 / 131: analiza słowoformy: *w*l*ak'in*
 Proc: 2N: Conj: *w** <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l*ak'in*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ale> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 18 / 132: analiza słowoformy: *l*ej*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l*ej*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 19 / 133: analiza słowoformy: *y*st*ahzi'u*
 Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *l*am*, R: *l*im* <wiedzą> + Suffii: *u*wn**, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
- Ajat: 14**
 Krok 1 / 134: analiza słowoformy: *w*ʔid*ej*
 Proc: 1N: Conj: *w** <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔid*ej*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <jesli> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 2 / 135: analiza słowoformy: *l*aq*uwj*
 Proc: 8VP: V: *l*aqiy* <spotkali>, R: *l*ay*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 3 / 136: analiza słowoformy: *l*ad*iy*en**
 Proc: 3N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*ad*iy*en**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <których> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 4 / 137: analiza słowoformy: *ʔ*am*nn*uwj*
 Proc: 5VP: V: *ʔ*am*nn* <uwierzyli>, R: *ʔ*nn*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
- Krok 5 / 138: analiza słowoformy: *q*ʔu*uwj*
 Proc: 2VP: V: *q*ʔu*uwj* <powiedzieli>, R: *q*ʔu*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 6 / 139: analiza słowoformy: *ʔ*am*nn*uwj*
 Proc: 8VP: V: *ʔ*am*nn* <uwierzyliśmy>, R: *ʔ*nn*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 1, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
- Krok 7 / 140: analiza słowoformy: *w*ʔid*ej*
 Proc: 1N: Conj: *w** <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔid*ej*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <jesli> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 8 / 141: analiza słowoformy: *h*ʔu*uwj*
 Proc: 3VP: V: *h*ʔu*uwj* <sami poszli>, R: *h*ʔu*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 9 / 142: analiza słowoformy: *ʔi*ʔay*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔi*ʔay*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <do> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 10 / 143: analiza słowoformy: *ʔ*ay*ʔi*yn*th'im*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔ*ay*ʔi*yn*th'im*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <czortów> SPm: *h*um* <ich> {SZL= 103}
- Krok 11 / 144: analiza słowoformy: *q*ʔu*uwj*
 Proc: 2VP: V: *q*ʔu*uwj* <powiedzieli>, R: *q*ʔu*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 12 / 145: analiza słowoformy: *ʔi*nn**
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔi*nn**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <tak> SPm: *n** <nas> {SZL= 102}
- Krok 13 / 146: analiza słowoformy: *m*ʔak*um*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m*ʔak**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <czego> SPm: *k*um* <wami> {SZL= 102}
- Krok 14 / 147: analiza słowoformy: *ʔi*nn*m*ej*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔi*nn*m*ej*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <przeciez> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 15 / 148: analiza słowoformy: *n*ʔn**
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *n*ʔn**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <my> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 16 / 149: analiza słowoformy: *m*st*ahzi'u*wn**
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m*st*ahzi'u*; + SuffPlur: *u*wn** + LV: 0 + Tnw: 0 + <zartujący> SPm: 0 {SZL= 102}

- Ajat: 15**
 Krok 1 / 150: analiza słowoformy: *l*ah**
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*ah**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <Bóg> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 2 / 151: analiza słowoformy: *y*st*ahzi'u*
 Proc: 3VI: Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *st*ahzi'u*; R: *h*ʔ* <zartuje> + Suffii: *u*, IMPERF INDIC, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: X, Str: A {SZL= 104}
- Krok 3 / 152: analiza słowoformy: *b*th'im*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b** <wz> + Det: 0 + ST: *h*um*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ich> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 4 / 153: analiza słowoformy: *w*ym*dd*ah*um*
 Proc: 7VI: Spv: *w** <i> + Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *md*ud*, R: *md*ud* <ciągnie> + Suffii: *u*, IMPERF INDIC, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 2: *h*um*, Wzr: I, Str: A {SZL= 105}
- Krok 5 / 154: analiza słowoformy: *ʔi*y*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔi*y*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 6 / 155: analiza słowoformy: *ʔu*gy*ʔn*th'im*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔu*gy*ʔn*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <złości> SPm: *h*um* <ich> {SZL= 103}
- Krok 7 / 156: analiza słowoformy: *y*ʔm*h*uw**
 Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *u* + ST: *ʔm*h*, R: *ʔm*h* <błądzą> + Suffii: *u*wn**, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
- Ajat: 16**
 Krok 1 / 157: analiza słowoformy: *ʔu*wl*ej*ʔik**
 Proc: 4N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔu*wl*ej*ʔik**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ci> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 2 / 158: analiza słowoformy: *l*ad*iy*en**
 Proc: 3N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*ad*iy*en**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <którzy> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 3 / 159: analiza słowoformy: *ʔi*ʔay*uwj*
 Proc: 2VP: V: *ʔi*ʔay* <nabyli>, R: *ʔi*ʔay*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: VIII, Str: A {SZL= 102}
- Krok 4 / 160: analiza słowoformy: *l*dd*al*ʔi*ʔ**
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l*dd*al*ʔi*ʔ**; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <manowcom> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 5 / 161: analiza słowoformy: *b*th*ud*ay*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b** <wz> + Det: </> + ST: *h*ud*ay*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <droge> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 6 / 162: analiza słowoformy: *ʔ*am**
 Proc: 1N: Conj: *ʔ** <zatem> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m*ʔ*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 7 / 163: analiza słowoformy: *r*ab*ih*et*
 Proc: 3VP: V: *r*ab*ih* <zyskała>, R: *rb*ih*, FSuff: *et* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Fem + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 8 / 164: analiza słowoformy: *ʔi*gy*ʔn*th'im*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *ʔi*gy*ʔn*th'im*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <handel> SPm: *h*um* <ich> {SZL= 103}
- Krok 9 / 165: analiza słowoformy: *w*am**
 Proc: 1N: Conj: *w** <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m*ʔ*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <czego> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 10 / 166: analiza słowoformy: *k*ʔu*uwj*
 Proc: 3VP: V: *k*ʔu*uwj* <byli>, R: *k*ʔu*, FSuff: *uwj* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 11 / 167: analiza słowoformy: *m*ʔt*ad*iy*en**
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m*ʔt*ad*; + SuffPlur: *ʔyn** + LV: 0 + Tnw: 0 + <ślusnych> SPm: 0 {SZL= 102}

Ajat: 17

Krok 1 / 168: analiza słowoformy: *m^al^auh^um*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m^al^a*; + SuffPlur: 0 + LV: *u* + Tnw: 0 + <przykład> SPm: *h^um* <ich> {SZL= 103}Krok 2 / 169: analiza słowoformy: *k^am^al^ai*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *k^a* <jak> + Det: 0 + ST: *m^al^a*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <przykład> SPm: 0 {SZL= 103}Krok 3 / 170: analiza słowoformy: *l^adⁱy*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l> + ST: *l^adⁱy*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <którego> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 4 / 171: analiza słowoformy: *kt^awq^d*Proc: 3VP: V: *st^awq^d* <podłożył>, R: *wq^d*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: X, Str: A {SZL= 102}Krok 5 / 172: analiza słowoformy: *n^ah^u*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *n^ah^u*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <ogień> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 6 / 173: analiza słowoformy: *f^al^amm^a*Proc: 2N: Conj: *f^a* <zatem> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l^amm^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <gd> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 7 / 174: analiza słowoformy: *o^ad^al^a*Proc: 12VP: V: *o^ad^a* <oświetlił>, R: *o^a*, FSuff: *l^a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Fem + SPm: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}Krok 8 / 175: analiza słowoformy: *m^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <co> SPm: 0 {SZL= 101}Krok 9 / 176: analiza słowoformy: *h^uwl^ah^u*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h^uwl^a*; + SuffPlur: 0 + LV: *u* + Tnw: 0 + <wokół> SPm: *h^u* {SZL= 103}Krok 10 / 177: analiza słowoformy: *d^ah^ab^a*Proc: 3VP: V: *d^ah^ab^a* <poszedł>, R: *dh^a*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}Krok 11 / 178: analiza słowoformy: *l^ah^u*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l> + ST: *l^ah^u*; + SuffPlur: 0 + LV: *u* + Tnw: 0 + <Bóg> SPm: 0 {SZL= 103}Krok 12 / 179: analiza słowoformy: *bⁱn^awr^hi^m*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *bⁱ* <w/z> + Det: 0 + ST: *n^awr^h*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <światło> SPm: *h^um* <ich> {SZL= 104}Krok 13 / 180: analiza słowoformy: *w^atr^ak^ah^um*Proc: 7VP: Conj: *w^a* i + V: *tr^ak^a* <pozostawił>, R: *trk*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: *h^um* + <ich>, Wzr: I, Str: A {SZL= 103}Krok 14 / 181: analiza słowoformy: *fⁱy*Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *fⁱy*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPm: 0 {SZL= 101}Krok 15 / 182: analiza słowoformy: *z^al^am^ah^u*Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *z^al^am^ah^u*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <ciemnościach> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 16 / 183: analiza słowoformy: *l^a*Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPm: 0 {SZL= 101}Krok 17 / 184: analiza słowoformy: *y^uh^usi^uwn^a*Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *a* + ST: *h^usi^u*; + Suffii: *wn^a*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 104}

Ajat: 18

Krok 1 / 185: analiza słowoformy: *g^amm^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *g^amm^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <glusi> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 2 / 186: analiza słowoformy: *b^ukm^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *b^ukm^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <niemi> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 3 / 187: analiza słowoformy: *u^amy^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *u^amy^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <ślepi> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 4 / 188: analiza słowoformy: *f^ah^um*Proc: 1N: Conj: *f^a* <zatem> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h^um*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <oni> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 5 / 189: analiza słowoformy: *l^a*Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <nie> SPm: 0 {SZL= 101}Krok 6 / 190: analiza słowoformy: *y^argⁱu^awn^a*Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *a* + ST: *rgⁱ*; + Suffii: *wn^a*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}

Ajat: 19

Krok 1 / 191: analiza słowoformy: *o^aw*Proc: 3N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *o^aw*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <albo> SPm: 0 {SZL= 101}Krok 2 / 192: analiza słowoformy: *k^ag^ayyⁱb^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *k^a* <jak> + Det: 0 + ST: *g^ayyⁱb^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <ulewa> SPm: 0 {SZL= 103}Krok 3 / 193: analiza słowoformy: *mⁱn^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *mⁱn^a*; + SuffPlur: 0 + LV: *a* + Tnw: 0 + <od/z> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 4 / 194: analiza słowoformy: *l^ass^am^al^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l> + ST: *ss^am^al^a*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <nieba> SPm: 0 {SZL= 103}Krok 5 / 195: analiza słowoformy: *fⁱyhⁱ*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *fⁱyhⁱ*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPm: *h^u* <nim> {SZL= 102}Krok 6 / 196: analiza słowoformy: *z^al^am^ah^u*Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *z^al^am^ah^u*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <ciemności> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 7 / 197: analiza słowoformy: *w^ars^ad^a*Proc: 1N: Conj: *w^a* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *rs^ad^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <grom> SPm: 0 {SZL= 103}Krok 8 / 198: analiza słowoformy: *w^ah^urq^a*Proc: 1N: Conj: *w^a* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h^urq^a*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *u* + <błyskawica> SPm: 0 {SZL= 103}Krok 9 / 199: analiza słowoformy: *y^ag^al^au^awn^a*Proc: 4VI: Prfi: *y* + cf: *a* + ST: *g^al^a*; + Suffii: *u^awn^a*, IMPERF INDIC, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}Krok 10 / 200: analiza słowoformy: *o^ag^ahⁱah^um*Proc: 7N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *o^ag^ahⁱ*; + SuffPlur: 0 + LV: *a* + Tnw: 0 + <palce> SPm: *h^um* <ich> {SZL= 103}Krok 11 / 201: analiza słowoformy: *fⁱy*Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *fⁱy*; + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPm: 0 {SZL= 101}Krok 12 / 202: analiza słowoformy: *o^ag^ahⁱah^um*Proc: 9N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *o^ag^ahⁱ*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <uszy> SPm: *h^um* <ich> {SZL= 103}Krok 13 / 203: analiza słowoformy: *mⁱn^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *mⁱn^a*; + SuffPlur: 0 + LV: *a* + Tnw: 0 + <od/z> SPm: 0 {SZL= 102}Krok 14 / 204: analiza słowoformy: *l^ass^aw^al^aiqⁱ*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l> + ST: *ss^aw^al^aiqⁱ*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <piorunów> SPm: 0 {SZL= 103}Krok 15 / 205: analiza słowoformy: *h^ad^ars^a*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *h^ad^ars^a*; + SuffPlur: 0 + LV: *a* + Tnw: 0 + <obawę> SPm: 0 {SZL= 102}Proc: 3VP: V: *h^ad^ars^a* <strzegł się>, R: *h^adr*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}Krok 16 / 206: analiza słowoformy: *l^am^awtⁱ*Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: <l> + ST: *m^awtⁱ*; + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <śmierci> SPm: 0 {SZL= 103}

- Krok 17 / 207: analiza słowoformy: *w 11 a h u*
 Proc: 1N: Conj: *w* <i> + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l a h*: + SuffPlur: 0 + LV: *u* + Tnw: 0 + <Bóg> SPm: 0 {SZL= 104}
- Krok 18 / 208: analiza słowoformy: *m a h i y t*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *m a h i y t*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *t* + <otaczający> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 19 / 209: analiza słowoformy: *b i k a f i r y n a*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: *b i* <w/z> + Det: </> + ST: *k a f i r*: + SuffPlur: *y n a* + LV: 0 + Tnw: 0 + <niewiernych> SPm: 0 {SZL= 104}
- Ajat: 20
- Krok 1 / 210: analiza słowoformy: *y a k a f i d u*
 Proc: 3VI: Prfi: *y* + cf: *a* + ST: *k w a d*, R: *k w d* <nieomal> + Suffit: *a*, IMPERF INDIC, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
- Krok 2 / 211: analiza słowoformy: *l b a r q u*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *b a r q*: + SuffPlur: 0 + LV: *u* + Tnw: 0 + <błyskawica> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 3 / 212: analiza słowoformy: *y a h t a f u*
 Proc: 3VI: Prfi: *y* + cf: *a* + ST: *h t a f*, R: *h t f* <odbiera> + Suffit: *a*, IMPERF INDIC, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc +, Wzr: I, Str: A {SZL= 104}
- Krok 4 / 213: analiza słowoformy: *a b s a j r a h u m*
 Proc: 7N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *a b s a j r*: + SuffPlur: 0 + LV: *a* + Tnw: 0 + <wzrok> SPm: *h u m* <ich> {SZL= 103}
- Krok 5 / 214: analiza słowoformy: *k u l l a m a j*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *k u l l a m a j*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <zawsze gdy> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 6 / 215: analiza słowoformy: *a d w a*
 Proc: 10VP: V: *a d w a* <oświecił>, R: *d w a*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
- Krok 7 / 216: analiza słowoformy: *l a h u m*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *l a* <dlą> + Det: 0 + ST: *h u m*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <ich> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 8 / 217: analiza słowoformy: *m a s a w j*
 Proc: 2VP: V: *m a s a w j* <szli>, R: *m a s j*, FSuff: *a w j* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 9 / 218: analiza słowoformy: *f i y h i*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *f i y*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <w> SPm: *h u* <nim> {SZL= 102}
- Krok 10 / 219: analiza słowoformy: *w a t a d a*
 Proc: 1N: Conj: *w a* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *a t a d a*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <jeśli> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 11 / 220: analiza słowoformy: *a z l a m a*
 Proc: 5N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *a z l a m a*: + SuffPlur: 0 + LV: *a* + Tnw: 0 + <gorszego> SPm: 0 {SZL= 102}
- Proc: 7VP: V: *a z l a m a* <zaciemnił>, R: *z l m a*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: IV, Str: A {SZL= 102}
- Krok 12 / 221: analiza słowoformy: *a l a y h i m*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *a l a y*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <na> SPm: *h u m* <nich> {SZL= 102}
- Krok 13 / 222: analiza słowoformy: *q a m a w j*
 Proc: 2VP: V: *q a m a w j* <stali>, R: *q a m a w j*, FSuff: *a w j* +, Lb: Plur, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 14 / 223: analiza słowoformy: *w a l a w*
 Proc: 2N: Conj: *w a* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *l a w*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <jeśli> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 15 / 224: analiza słowoformy: *s a y a*
 Proc: 4VP: V: *s a y a* <chciał>, R: *s a y a*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 16 / 225: analiza słowoformy: *l l a h u*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l a h*: + SuffPlur: 0 + LV: *u* + Tnw: 0 + <Bóg> SPm: 0 {SZL= 103}

- Krok 17 / 226: analiza słowoformy: *l a d a h a b*
 Proc: 5VP: Conj: *l a* <dlą> + V: *d a h a b* <poszedł>, R: *d a h b*, FSuff: *a* +, Lb: Sg, Os: 3, Rdz: Masc + SPm: 0 +, Wzr: I, Str: A {SZL= 102}
- Krok 18 / 227: analiza słowoformy: *b i s m i h i m*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: *b i* <w/z> + Det: 0 + ST: *s a m i*: + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <sluch> SPm: *h u m* <ich> {SZL= 104}
- Krok 19 / 228: analiza słowoformy: *w a b s a j r a h i m*
 Proc: 1N: Conj: *w a* <i> + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *a b s a j r*: + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <wzroku> SPm: *h u m* <ich> {SZL= 104}
- Krok 20 / 229: analiza słowoformy: *a i n n a*
 Proc: 2N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *a i n n a*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <tak> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 21 / 230: analiza słowoformy: *l l a h a*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: </> + ST: *l a h*: + SuffPlur: 0 + LV: *a* + Tnw: 0 + <Bóg> SPm: 0 {SZL= 103}
- Krok 22 / 231: analiza słowoformy: *a l a y*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *a l a y*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: 0 + <na> SPm: 0 {SZL= 101}
- Krok 23 / 232: analiza słowoformy: *k u l l i*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *k u l l i*: + SuffPlur: 0 + LV: *i* + Tnw: 0 + <wszystkim> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 24 / 233: analiza słowoformy: *s a y a*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *s a y a*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *a* + <rzeczy> SPm: 0 {SZL= 102}
- Krok 25 / 234: analiza słowoformy: *q a d i y r a*
 Proc: 1N: Conj: 0 + Praep: 0 + Det: 0 + ST: *q a d i y r a*: + SuffPlur: 0 + LV: 0 + Tnw: *a* + <mocy> SPm: 0 {SZL= 102}

Widzimy, że część tekstu została przetłumaczona prawidłowo, ale komputer nie potrafi sobie jeszcze poradzić z kongruencją wielu części zdania. Kwestią dyskusyjną jest konsekwentne przyjęcie znaczenia zaimka pytającego „co” zamiast partykuły przeczącej „nie”. Interesujące tłumaczenie „i co oszukują” zamiast „i nie oszukują”, mogłoby przypominać niektóre dialektalne wypowiedzi w języku polskim np. „a co mi tu będziesz mówić?”. Komputer potrafi odkryć zjawiska, których tłumacz znający język może przeoczyć. Specyfika tłumaczenia tekstu religijnego wymaga jednak jeszcze od tłumaczenia komputerowego większej dokładności. Wg stanu na dzień dzisiejszy komputerowe tłumaczenie tekstu religijnego Koranu na język polski nie jest jeszcze możliwe, myślę jednak, że w przeciagu kilku, kilkunastu lat nie będzie to już wielkim problemem.